

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**ЛІНГВІСТИКА Й ЛІНГВОДИДАКТИКА: ЗДОБУТКИ
І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

01–02 грудня 2023 року

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Одеса – 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**ЛІНГВІСТИКА Й ЛІНГВОДИДАКТИКА: ЗДОБУТКИ І
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

01–02 грудня 2023 року

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Одеса – 2023

Зауважимо, що підтримка з боку виконавчої влади сфери українського книговидання і книгорозповсюдження, а також увага до питання її захисту від руйнівних наслідків війни можуть позитивно вплинути на процес утвердження і поширення української мови, на зміцнення національної безпеки.

Література

1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019 № 2704-VIII. 2. Відомості бібліографічного реєстру книжкової продукції. URL: <http://www.ukrbook.net>. 3. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення обмежень на ввезення та розповсюдження видавничої продукції, що стосується держави-агресора, Республіки Білорусь, тимчасово окупованої території України». URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1345576>. 4. Мультимедійна платформа іномовлення України «Укрінформ». 5. Уповноважений із захисту державної мови. URL: <https://mova-ombudsman.gov.ua>

*Валентина Борзова-Білохвостікова,
здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти 2 року навчання
історико-філологічного факультету
Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Науковий керівник: д.філол.н., доц. І. А. Хижняк*

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ДОШОК НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРИ В ШКОЛІ

У статті досліджено використання інтерактивних дошок як ефективного інструменту для підвищення якості навчання в школах. Авторка аналізує, як сучасні технології можуть стати складовою частиною інтерактивного навчання, сприяючи активній участі учнів у процесі освіти.

У статті наведено приклади конкретних сценаріїв використання цих ресурсів на уроках літератури та наголошується на перевагах, які вони можуть принести.

Ключові слова: інтерактивні технології, інтерактивні дошки, мозковий штурм, хмара слів, опитування.

This article explores the use of interactive whiteboards as an effective tool for improving the quality of learning in schools. The author analyzes how modern technologies can become an integral part of interactive learning, promoting the active participation of students in the educational process.

The article provides examples of specific scenarios for the use of these resources in literature classes and emphasizes the benefits they can bring.

Key words: interactive technologies, interactive whiteboards, brainstorming, word cloud, surveys.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи

практичними завданнями.

Використання електронних ресурсів під час інтерактивного навчання в школі є актуальним завданням сучасної освіти. Електронні ресурси дають змогу вчителям зробити уроки більш цікавими, захоплювальними та ефективними для учнів. Вони сприяють активізації пізнавальних та розвитку творчих здібностей учнів, формують комунікативні навички.

Сучасний світ швидко розвивається, і з ним змінюються і підходи до освіти. Використання інтерактивних технологій на уроках літератури стає все популярнішою практикою. Ці технології дозволяють зробити уроки більш цікавими, залучаючи учнів до активної участі та сприяючи їхньому розвитку.

Проте використання технологій у класі також пов'язане з труднощами. Багатьом учителям важко використовувати пристрої на своїх уроках – це все одно, що вивчати зовсім новий спосіб навчання. Крім того, більшість шкіл не має бюджету на всі найновіші гаджети. І хоча діти природно володіють телефонами та планшетами, справжнє навчання вимагає керівництва, яке не всі учні отримують удома.

Використання електронних ресурсів є важливим для вирішення ключових освітніх завдань, таких як розробка сучасних та ефективних методів навчання, залучення усіх учнів класу до активної роботи під час онлайн, офлайн чи змішаної форм навчання. Це також допомагає підготувати вчителів до цифрового світу, у якому живуть наші діти.

Аналіз наукових досліджень, у яких розглянута проблема і на які спирається автор, виділення невирішених аспектів загальної проблеми, про які йтиметься в статті.

Проблема використання інтерактивних технологій у школі є предметом дослідження багатьох науковців, зокрема О. Пометун, Т. Сердюк, О. Пехота, Л. Пироженко та багатьох інших. Дослідження інтерактивних засобів навчання є предметом досліджень М. Кадемії та С. Лабудько [1; 2]; роботи Н. Хміль, О. Кисельова зосереджують увагу на проблемах формування в учителів навичок використання інтерактивних дошок на уроках [3].

Тим не менш, доречно зазначити, що науковці ще недостатньо дослідили певні аспекти цієї проблеми, зокрема: особливості використання інтерактивних дошок <http://scrumblr.ca> та www.mentimeter.com у навчанні літератури; створення та використання інтерактивних вправ для змішаного й онлайн навчання за допомогою інтерактивних дошок.

Мета статті полягає в тому, щоб розглянути методичні особливості використання інтерактивної дошки на уроках літератури у школі; а також визначити переваги та недоліки використання інтерактивних дошок на уроках літератури, а також підготовку вчителів-словесників до використання їх. За допомогою порівняльного дослідження ми оцінимо вплив електронних ресурсів на традиційні методи літературної освіти та дослідимо потенційні переваги та

недоліки цієї нової технології.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Інтерактивні дошки - це сучасні мультимедійні пристрої, які дозволяють візуалізувати навчальний матеріал, створювати інтерактивні вправи та ігри, а також проводити колективну роботу над проєктом [1]. Використання інтерактивних дошок на уроках літератури має ряд переваг, які сприяють підвищенню ефективності навчання.

У процесі навчання інтерактивна дошка виконує такі функції, як демонстраційна, навчальна, інструментальна та контролююча.

Систематичне використання інтерактивної дошки на уроках дозволяє створювати індивідуальну освітню траєкторію для кожного учня; формувати інформаційну культуру учнів; виконувати соціальне замовлення, викликане інформатизацією суспільства; інтегрувати предметні галузі в систему.

Переваги використання інтерактивних дошок на уроках літератури:

- наочність. Інтерактивні дошки дозволяють наочно демонструвати навчальний матеріал, що сприяє кращому його засвоєнню учнями. Наприклад, можна використовувати інтерактивну дошку для демонстрації карти, портрета письменника, ілюстрацій до твору тощо;

- активізація пізнавальної діяльності учнів. Інтерактивні дошки дозволяють залучати учнів до активного обговорення та аналізу навчального матеріалу. Наприклад, можна використовувати інтерактивну дошку для проведення вікторини, дискусії, створення презентації тощо;

- створення умов для творчого самовираження учнів. Інтерактивні дошки дозволяють створювати умови для творчого самовираження учнів. Наприклад, можна використовувати інтерактивну дошку для створення власних ілюстрацій до твору, написання віршів, пісень тощо;

- формування комунікативних навичок учнів. Інтерактивні дошки дозволяють формувати комунікативні навички учнів. Наприклад, можна використовувати інтерактивну дошку для проведення групової роботи, виконання проєктів тощо.

Поговоримо більш детально про використання інтерактивної дошки на уроках літератури в школі.

Існує дуже багато різноманітних онлайн-сервісів, які можна використовувати на уроках літератури в школі, зокрема це <http://scrumblr.ca> та www.mentimeter.com.

Scrumblr.ca - це веб-сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні дошки для навчальних закладів. Інтерактивні дошки Scrumblr.ca можна використовувати для демонстрації навчального матеріалу, проведення інтерактивних вправ та ігор, а також для колективної роботи над проєктом.

Mentimeter.com - це ще один вебсервіс, який дозволяє створювати інтерактивні дошки для навчальних закладів. Інтерактивні дошки Mentimeter.com мають схожі можливості з інтерактивними дошками Scrumblr.ca

Обидва сервіси мають ряд переваг перед традиційними інтерактивними дошками. Вони дозволяють створювати інтерактивні дошки без необхідності використання спеціального обладнання. Крім того, інтерактивні дошки Scrumblr.ca та Mentimeter.com доступні в безкоштовній версії з обмеженими можливостями.

Основні відмінності між Scrumblr.ca та Mentimeter.com:

- 1) Scrumblr.ca має більш простий інтерфейс, який легше зрозуміти та освоїти.
- 2) Mentimeter.com має більш широкий спектр можливостей для створення інтерактивних дошок.
- 3) Scrumblr.ca має безкоштовну версію з обмеженими можливостями.
- 4) Mentimeter.com має платну версію з розширеними можливостями.

Як використовувати Scrumblr.ca та Mentimeter.com на уроках літератури? Інтерактивні дошки Scrumblr.ca а та Mentimeter.com можна використовувати на уроках літератури для вирішення широкого спектру завдань. Наприклад, інтерактивні дошки можна використовувати для:

- демонстрації навчального матеріалу, оскільки вони дозволяють демонструвати навчальний матеріал у динамічному форматі, а також додавати до нього інтерактивні елементи. Наприклад, можна використовувати інтерактивну дошку для демонстрації карти, портрета письменника, ілюстрацій до твору тощо;
- здійснювати аналіз художніх творів з різних ракурсів, а також створювати власні інтерпретації творів. Наприклад, можна використовувати інтерактивну дошку для демонстрації ключових моментів твору, створення схем, діаграм тощо;
- розвитку творчих здібностей учнів, а також формуванню вміння висловлювати власну думку. Наприклад, можна використовувати інтерактивну дошку для створення власних ілюстрацій до твору, написання віршів, пісень тощо;
- формувати комунікативні навички учнів та сприяти розвитку навичок співпраці та взаємодопомоги. Наприклад, можна використовувати інтерактивну дошку для проведення групової роботи, виконання проєктів тощо.

Ось кілька конкретних прикладів того, як можна використовувати інтерактивні дошки Scrumblr.ca та Mentimeter.com на уроках літератури:

- Демонстрація карти: щоб продемонструвати карту на інтерактивній дошці, можна скористатися функцією «Додати зображення». Для цього необхідно завантажити зображення карти на свій комп'ютер або вибрати його з бібліотеки зображень Scrumblr.ca а або Mentimeter.com.

- Створення схеми: щоб створити схему на інтерактивній дошці, можна скористатися функцією «Створити схему». Для цього необхідно вибрати тип схеми, яку ви хочете створити, і ввести необхідні дані.

- Використання інтерактивних вправ таких як вікторини, тести, опитування тощо. Наприклад, можна створити вікторину з питаннями про літературний твір, тест на визначення авторства твору тощо.

- Використання для групової роботи, наприклад, створення спільного документа, проведення обговорення тощо.

Наведемо приклади інтерактивних вправ, створених за допомогою Scrumblr.ca та Mentimeter.com, які можна застосовувати на різних етапах уроку літератури.

Інтерактивна вправа №1. Опитування, з метою з'ясування позиції учнів, їхнього ставлення до подій, вчинків героїв тощо (рис.1).

Рис.1 Вигляд остаточного варіанту опитування

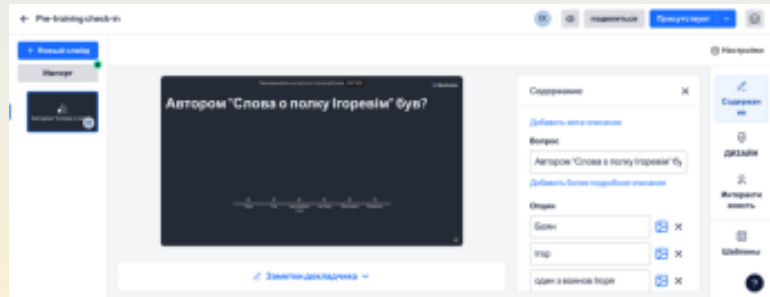

Рис.2 Вигляд вікна для розробника

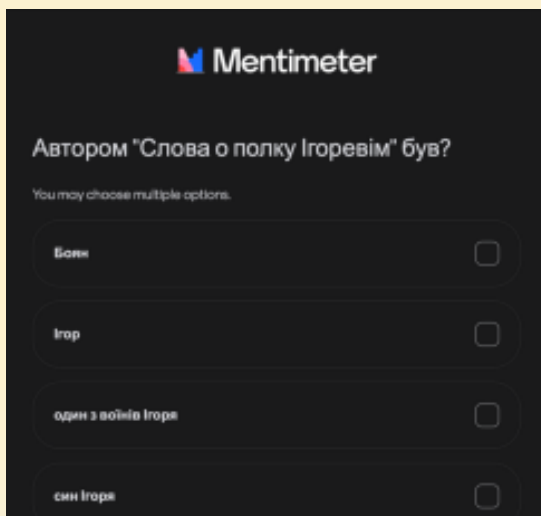

Рис.3 Вигляд вікна учня

Таке опитування можна використовувати онлайн на будь-якому етапі уроку: чи то на початку уроку, щоб потім порівняти з думками учнів після вивчення теми; чи то наприкінці уроку, щоб з'ясувати чи зрозуміли вони вивчений матеріал; чи то в середині уроку, щоб створити привід для дискусії.

Інтерактивна вправа №2. Мозковий штурм + хмара слів. Учитель створює запитання для мозкового штурму (рис. 4), надсилає покликання учням, які у свою чергу мають вписати 3-5 слів (рис.5), які одразу з'являються на екрані у вчителя у вигляді хмаринки слів (рис.6). Учитель може продемонструвати її учням.

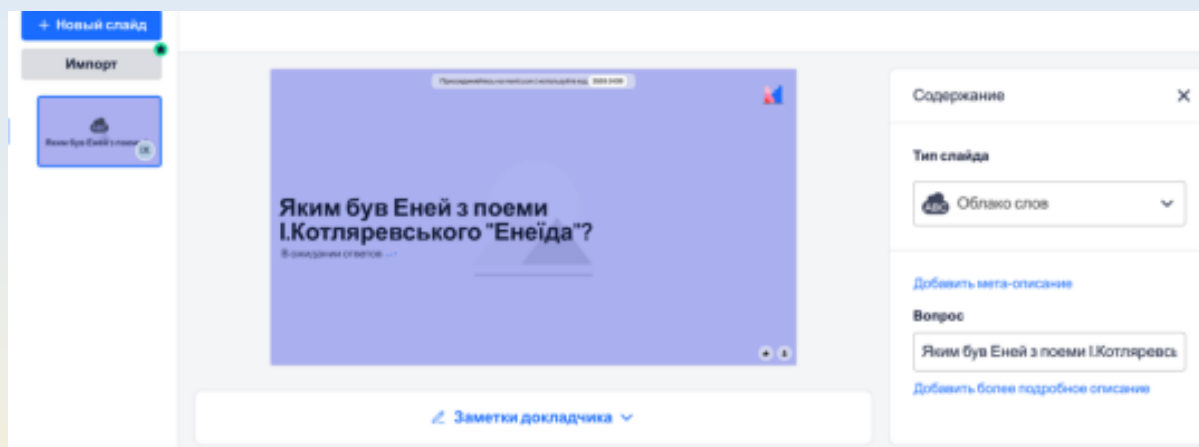

Рис. 4. Вигляд вікна розробника

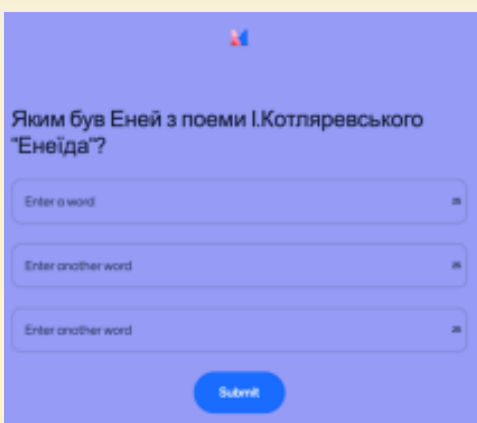

Рис.5. Вигляд вікна учнів

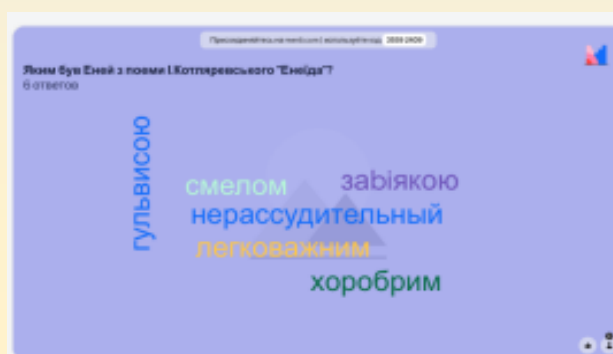

Рис. 6. Вигляд Хмаринки слів

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок.

Використання інтерактивних дошок на уроках літератури в школі дозволяє створити захопливий та цікавий навчальний процес. Інтерактивні дошки, такі як Scrumblr, Mentimeter, надають можливості для активної участі учнів у вивченні літературних творів.

Одна з переваг використання інтерактивних дошок - це можливість працювати в малих групах. Учні можуть об'єднатися в команди, де кожен має можливість подумки запропонувати свою ідею або розглянути певне аспекти літературного твору. Це сприяє розвитку критичного мислення та сприйняття розмаїття точок зору.

Використання інтерактивних дошок на уроках літератури також допомагає учням займати позицію щодо прочитаних творів. Вони можуть обговорювати морально-етичні проблеми, аргументовано висловлювати свої думки та переконливо заступатися за свою точку зору. Цей процес розвиває критичне мислення, аналітичний потенціал та спроможності самостійного мислення.

Таким чином, використання інтерактивних дошок на уроках літератури в

школі не лише збагачує навчальний процес, але й сприяє розвитку різноманітних навичок в учнів.

Література

1. Кадемія М. Ю., Сисоєва О. А. Інтерактивні засоби навчання: навчально-методичний посібник. Вінниця: ТОВ «Планер», 2010. 217 с. 2. Лабудько С. П. Теорія та методика застосування інтерактивних засобів навчання : методичні вказівки. Суми: Редакційно-видавничий відділ СОППО, 2014. 48 с. Хміль Н., Кисельова О. Формування у майбутніх учителів навичок використання інтерактивних дошок в освітньому процесі. *Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*. 2015. Вип. 7. Ч. 2. 300 с.

Борідко Ольга Русланівна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

2 року навчання навчально-наукового інституту

української філології та журналістики

Кам'янець-Подільського національного

університету імені Івана Огієнка

Науковий керівник: д.філол.н., проф. Л. М. Марчук

КОНЦЕПТ ЯК СПОСІБ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ФРАГМЕНТУ ОБ'ЄКТИВНОЇ ДІЙСНОСТІ У ПАРАДИГМІ МОВОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У статті визначаємо мовну картину світу через призму когнітивного сприйняття навколишнього світу через таку одиницю, як концепт. Мова безпосередньо бере участь у двох процесах, пов'язаних з картиною світу. По-перше, в ній формується мовна картина світу, що є одним із найбільш глибоких шарів картини світу в людини. По-друге, мова виражає і експлікує інші картини світу людини, які за посередництвом спеціальної лексики входять у мову, привносячи в неї риси людини. Кожна з картин світу, що як відображений фрагмент світу представляє мову як особливий феномен, задає своє бачення мови і по-своєму визначає принцип дії мови.

Ключові слова: когнітивне сприйняття, мовна картина світу, людський чинник, концепт, пізнавальна діяльність.

In the article, we define the linguistic picture of the world through the prism of cognitive perception of the surrounding world through such a unit as a concept. Language directly participates in two processes related to the picture of the world. First, it forms a linguistic picture of the world, which is one of the deepest layers of a person's picture of the world. Secondly, the language expresses and explicates other pictures of the human world, which, through special vocabulary, enter the language, bringing human features to it. Each of the pictures of the world, which as a reflected fragment of the world represents language as a special phenomenon, sets its own vision of language and determines the principle of language action in its own way.

Key words: cognitive perception, language picture of the world, human factor, concept, cognitive activity.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Термін «концепт» по-різному характеризується